

Warszawa, 4 listopada 2016 r.

DL-I -056-5/16

Szanowni Państwo,

W odpowiedzi na petycję wielokrotną nazwaną „Stop przemocy sądów rodzinnych wobec dzieci”, przesłaną po raz pierwszy do Ministerstwa Sprawiedliwości w dniu 22 czerwca 2016 r., w której zawarto postulat zmiany przepisów art. 58 § 1a i art. 107 § 2 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (Dz. U. z 2015 r. poz. 2082 i z 2016 r. poz. 406, 1177 i 1271) – zwanej dalej: „k.r.o.”, polegającej na wprowadzeniu obowiązku ustalania pieczy naprzemiennej nad dzieckiem w przypadku rozstania się rodziców, oraz zmiany art. 756¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.) – zwanej dalej: „k.p.c.”, zmierzającej do modyfikacji sposobów zabezpieczenia pieczy nad dzieckiem i kontaktów z nim na czas trwania postępowania, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

W zakresie pierwszego z w/w postulatów należy podkreślić, że wprowadzenie automatyzmu w sprawach dotyczących wykonywania władzy rodzicielskiej jest niedopuszczalne z uwagi na zróżnicowany charakter stosunków rodzinnych w poszczególnych przypadkach. Całe spektrum problemów, jakie pojawiają się w związku z rozpadem rodziny, wymaga zindywidualizowanego podejścia, a przepisy muszą umożliwiać sądowi orzekanie w granicach dopuszczonej prawem swobody. Powierzenie dziecka pieczy jednego z rodziców z zapewnieniem drugiemu szerokich kontaktów, czy też obojgu rodzicom w ramach pieczy naprzemiennej, musi być poprzedzone wnikliwą analizą warunków panujących w danej rodzinie. Wprowadzenie obowiązku ustanawiania pieczy naprzemiennej na wypadek rozstania rodziców, bez jednoczesnego określenia jakiegokolwiek wyjątku w tym zakresie, prowadziłoby do sytuacji, w której dziecko byłoby pozbawione ochrony przed zjawiskami zagrażającymi jego dobru, co byłoby z kolei sprzeczne z Konwencją o Prawach Dziecka i Konstytucją RP.

Przepisy art. 58 § 1a i art. 107 § 2 k.r.o. w aktualnym brzmieniu, nadanym ustawą z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* oraz ustawy – *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1062), obowiązują od dnia 29

sierpnia 2015 r. Wydaje się, że zaledwie 14-miesięczny okres ich obowiązywania nie pozwala na rzetelną ocenę przyjętych rozwiązań. Ponadto dane statystyczne Ministerstwa Sprawiedliwości nie potwierdzają prezentowanego w petycji założenia, że orzecznictwo sądowe nie realizuje celów, które przyświecały nowelizacji z czerwca 2015 r. Z danych tych wynika bowiem, że w sprawach o rozwód lub separację w zakresie rozstrzygnięcia o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej w pierwszym półroczu 2016 r. sąd uwzględnił 4520 porozumień rodziców na przedłożonych 5309. Jednocześnie sądy uwzględniły 889 wniosków ojców o powierzenie im wykonywania władzy rodzicielskiej na 1082 złożone wnioski.

Eliminowaniu ewentualnych uchybień w zakresie wykładni znowelizowanych przepisów służy z kolei kontrola instancyjna.

Powyższe względy przemawiają również za negatywną oceną propozycji nowelizacji art. 756¹ k.p.c. poprzez określenie w tym przepisie sposobu zabezpieczenia w sprawach dotyczących pieczy nad małoletnimi dziećmi i kontaktów z dzieckiem. Należy podnieść, że znowelizowany w/w ustawą art. 756² k.p.c., dotyczący możliwości zagrożenia nakazaniem zapłaty sumy pieniężnej w postanowieniu zabezpieczającym, wskazuje, że zasady pieczy naprzemiennej mogą być zastosowane w czasie trwania postępowania (§ 1 pkt 3), co ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania przez dziecko więzi z obydwójgiem rodziców i realizuje tym samym oczekiwania petycji.

Nie jest także celowa zmiana tego przepisu poprzez zakreslenie terminu do rozpoznania wniosku o zabezpieczenie, albowiem uregulowanie obejmujące to zagadnienie zawiera już art. 737 k.p.c.

Dodatkowo wskazać należy, że przepis art. 472 k.p.c. został uchylony ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1311). Zgodnie natomiast z obowiązującym od dnia 8 września 2016 r. art. 149¹ k.p.c. sąd może wzywać m.in. strony w sposób, który uzna za najbardziej celowy, z pominięciem tradycyjnego sposobu doręczeń, jeżeli uzna to za niezbędne do przyspieszenia rozpoznania sprawy. Przepis ten stosuje się w postępowaniu zabezpieczającym, o czym przesądza treść art. 13§2 k.p.c. Postulat oznaczenia dotychczasowej treści art. 756¹ k.p.c. jako § 1 i dodania w tym przepisie § 2 w brzmieniu: „§ 2. *W sprawach, o których mowa w § 1, art. 472 stosuje się odpowiednio.*” stracił zatem swą aktualność.

Propozycja zmiany art. 126 k.p.c. poprzez nałożenie na stronę obowiązku wskazania numeru telefonu oraz wskazanie w tym przepisie na możliwość podania w piśmie procesowym zawierającym wniosek o zabezpieczenie „adresów e-mail stron oraz innych

identyfikatorów stron umożliwiających komunikację” wydaje się niezasadna. W obecnym stanie prawnym przepisy nie uniemożliwiają wskazywania tego rodzaju danych w piśmie procesowym, a w sytuacji skonfliktowania rodziców obowiązek wskazywania numeru telefonu uczestnika mógłby uniemożliwić wnioskodawcy skuteczne złożenie wniosku o zabezpieczenie.

Jednocześnie należy dodać, że w pełni swą aktualność na gruncie niniejszej petycji zachowuje odpowiedź udzielona na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości w dniu 15 marca 2016 r. w sprawie DL-I-054-79/15 na petycję wielokrotną z dnia 1 grudnia 2015 r., nazwaną „Prawo dzieci do obojga rodziców”.

W świetle przytoczonych okoliczności brak jest dostatecznego uzasadnienia do podjęcia prac legislacyjnych w postulowanym zakresie.

2
poważowski
ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Legislacyjnego
Jan Potocki
sędzia

